

کتاب گوشه‌های ریتم

اشکان
خمسه پور

سرشناسه : خمسه پور، اشکان، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پدیدآور : کتاب کوچک ریتم / اشکان خمسه پور.
مشخصات نشر : تهران : سرود، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری : ۷۲ ص: مصور؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابم : 979-0-802625-29-7
وضعیت فهرست نویسی : قیبا
موضوع : سلفژ
موضوع : Sight-singing
رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ / ۸۰۲۶۲۵ / ۷
رده بندی دیوبی : ۷۸۱/۴۲۳
شماره کتابشناسی ملی : ۴۶۵۱۵۲۸

انتشارات سرود

تهران - میدان هفتم تیر - ابتدای بهار شیراز - شماره ۱۴
تلفن: ۸۸۸۳۶۱۰۴ و ۸۸۳۱۸۵۹۱-۲ - ۰۹۱۰۳۰۸۸۴۰۰

www.sorood.ir

کتاب کوچک ریتم اشکان خمسه پور
طرح جلد مهرا نرشاد
نت نویسی، حروف نگاری و صفحه آرایی مهرداد گرگین زاده
نوبت چاپ سوم - ۱۴۰۲
تیراژ ۵۰۰ نسخه

شابم: 979-0-802625-29-7 ۹۷۹-۰۰-۸۰۲۶۲۵-۲۹-۷

حق چاپ و نشر برای انتشارات سرود محفوظ است.

قیمت:

لینک دانلود فایل صوتی کتاب

@soroodpublications

مقدمه

۱۰	مؤلفه‌های صدا
۱۱	ارزش زمانی نت‌ها
۱۲	کسر میزان

فصل اول

۱۳	میزان‌های ساده
۱۴	میزان $\frac{2}{4}$ (نت‌های سیاه و سفید)
۱۴	میزان $\frac{3}{4}$ (نت نقطه‌دار)
۱۵	میزان $\frac{4}{4}$
۱۶	سکوت سیاه
۱۷	سکوت سفید
۱۷	سکوت سفید نقطه‌دار
۱۸	سکوت گرد
۱۸	رهبری
۱۹	خط اتحاد
۲۱	میزان $\frac{3}{8}$ و $\frac{4}{8}$ (نت چنگ)
۲۱	سکوت چنگ
۲۴	تقسیم ضرب به دو قسمت مساوی
۲۴	سکوت چنگ (به عنوان نیم ضرب)
۲۶	خط اتحاد (چنگ به عنوان نیم ضرب)
۲۸	آناکروسیس یا ضرب بالا
۲۹	میزان $\frac{2}{3}$
۳۰	میزان $\frac{3}{2}$

فصل دوم

۳۲	..... میزان های ترکیبی
۳۶	..... نت دولاجنگ
۳۷	..... تقسیم ضرب به چهار قسمت مساوی
۴۲	..... دو نقطه در برابر نت
۴۳	..... دولاجنگ در میزان های ترکیبی

فصل سوم

۴۵	..... تقسیم های غیرعادی ضرب
۴۶	..... تریوله ی چنگ
۴۸	..... خط اتحاد (تریوله)
۵۰	..... تریوله سیاه
۵۱	..... تریوله سیاه در دو ضرب
۵۴	..... تریوله ی سفید در دو ضرب
۵۴	..... تریوله ی دولاجنگ
۵۵	..... نت سه لاجنگ
۵۷	..... تقسیم ضرب به ۸ قسمت مساوی
۵۷	..... تریوله در نصف ضرب
۵۸	..... سیکستیویله
۶۰	..... تریوله دولاجنگ در کسری از ضرب
۶۲	..... کُتیویله دولاجنگ
۶۳	..... سبتیویله دولاجنگ
۶۴	..... کُتیویله چنگ (تقسیم دو ضرب به ۵ قسمت مساوی)
۶۵	..... سبتیویله چنگ (تقسیم دو ضرب به ۷ قسمت مساوی)

فصل چهارم

۶۸	..... میزان های لنگ
۷۰	..... تغییر کسر میزان
۷۲	..... مدولاسیون متریک

✦ جزئی از این کتاب

تیرف هایدن، سونات پیاو شماره ۴

یوهانس برامس، اینترمتسو، اپوس ۱۱۹، شماره ۳

بتهوون، سونات پیاو، اپوس ۱۱۰، شماره ۳۱

Moderato cantabile, molto espressivo ♩-69-73

بتهوون، سونات پیاو، اپوس ۱۱۰، شماره ۳۱، میزان های ۲۰ و ۲۱

(Tranquillo)

کتاب کوچک ریتم ♦ ۸

مثال آخر (دست چپ) از جمله‌ی استثنائاتی است که به صورت مداوم دیده نمی‌شوند و اگر بخواهیم آن را به روش متعارف بنویسیم به این صورت درخواهد آمد:

بنابراین آشنایی با این موارد در این کتاب، لازم فرض شده و با توجه به میزان کاربرد آن‌ها، در مواردی مطرح گردیده‌اند.

اگرچه این کتاب برخلاف بسیاری از کتاب‌های مشابه، از حد معرفی نمونه‌های ریتمیک و کسر میزان‌های مختلف فراتر می‌رود^(۱) و در عمل توانایی خواندن ریتم‌های پیشرفته‌تر موجود در ریپرتوار را ممکن می‌سازد، لیکن در بسیاری از موارد (تغییرات کسر میزان، ۵ بر ۴، ۷ بر ۴ و ...) به خاطر برخی ملاحظات از جمله حفظ اختصار متن (نگاه کنید به عنوان کتاب)، مطالب را چنان‌که باید گسترش نداده‌است. امیدوارم اساتید (و یا هنرجوهای علاقه‌مند) در صورت امکان به منابع دیگر مراجعه کرده و آن نواحی را پوشش دهند.

۱- برای نمونه نگاه کنید به مبحث میزان 3/8 در صفحه ۳۰؛ در این جا با توجه به پیشرفت مباحث، نمونه‌های ارائه شده برای معرفی کسر میزان چندان ساده نیستند.

مؤلفه‌های صدا

عناصر فیزیکی تشکیل دهنده‌ی هر صدا را مؤلفه‌های صدا نامیده‌ایم. هر صدایی که به گوش می‌رسد خصوصیتی دارد که آن را از انواع صداهای دیگر متمایز می‌کند:

۱- ارتفاع صوتی هر صدا که ناشی از فرکانس موج آن است و با واحد هرتز اندازه‌گیری می‌شود به زیر و بمی صدا اشاره دارد. ارتفاع صوتی مؤلفه‌ای است که ۱۲ نت گام کروماتیک و انواع نت‌های کوچک‌تر از نیم‌پرده را از هم متمایز می‌سازد.

۲- شدت و ضعف نسبی هر صدا که در موسیقی آن را با انواع علائم دینامیک (f ، p و ...) مشخص می‌شود.

۳- تمبر یا رنگ که موجب تشخیص و تمیز صدای انواع سازها از یکدیگر است. هر صدا از مجموعه‌ی منظم و یا نامنظمی از صداهایی با زیر و بمی، شدت‌ها و کشش‌های مختلف تشکیل شده‌است که هارمونیک‌های صدا نامیده می‌شوند. نخستین صوت غالب که از باقی صداهای بم‌تر و قوی‌تر است صدای پایه و یا بنیانی نام دارد و اسم هر نت با توجه به آن تعیین می‌شود. اختلاف رنگ اصوات ناشی از تعداد و ویژگی‌های هارمونیک‌های هریک از آن‌هاست.

۴- کشش هر صدا مدت زمانی است که صدا در طول زمان امتداد می‌یابد. این کتاب به کشش صدا در موسیقی پرداخته و آن را از منظر نتاسیون کلاسیک (استاندارد) مورد مطالعه قرار می‌دهد.

ارزش زمانی نت‌ها

ارزش زمانی هر نت و یا کشش آن، مدت زمانی است که نت را نگه داشته و یا امتداد می‌دهیم. در نتاسیون در برابر هر علامتی که به کشش صدا اشاره دارد علامتی دیگر وجود دارد که همان مقدار سکوت را نمایش می‌دهد.

اگر نت گرد (o) را "واحد" در نظر بگیریم، ارزش زمانی هر نت سفید (l) نصف (½) آن خواهد بود و به بیان دیگر دو نت سفید معادل یک نت گرد است.

ارزش زمانی هر نت با توجه به سرعت اجرای ضرب‌ها تغییر می‌کند اما نسبت آن‌ها به یکدیگر همواره ثابت است.^(۱) جدول زیر نمایشگر این نسبت‌هاست.

نسبت به واحد	تعداد نت در واحد	سکوت	نام	نت
1	o	-	گرد	o
1/2	o o	-	سفید	o
1/4	o o o o	o	سیاه	o
1/8	o o o o o o	o	چنگ	o
1/16	o o o o o o o o	o	دولا چنگ	o
1/32	o o o o o o o o o o	o	سه لا چنگ	o

کسر میزان

کسر میزان تعداد و نوع ضرب‌های هر میزان را معین می‌کند. اگرچه گفته می‌شود که کسر میزان اصولاً عددی کسری نیست، می‌توان با تلقی آن به عنوان یک عدد کسری نوع و تعداد ضرب‌ها را مشخص کرد. برای نمونه در میزان 4/4 چهار ضرب وجود دارد و نوع هر ضرب 1/4 (o) است. یعنی چهار نت 1/4 در هر میزان:

$$4 \times \frac{1}{4} = \frac{4}{4} \quad \text{چهار ضرب سیاه در هر میزان}$$

$$2 \times \frac{1}{2} = \frac{2}{2} \quad \text{دو ضرب سفید در هر میزان}$$

$$3 \times \frac{1}{8} = \frac{3}{8} \quad \text{سه ضرب چنگ در هر میزان}$$

۱- برای مثال اگر تمپو 60 = ♩ باشد هر نت سیاه یک ثانیه امتداد می‌یابد اما اگر 120 = ♩ باشد هر نت سیاه 1/2 ثانیه را به خود اختصاص خواهد داد.

مركز موسيقي بتهوون شيراز

کتابخانه کوارتته

ISMN: 979-0-802625-29-7

9 790802 625297

انتشارات نشر و